

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 14Svp/5/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200236
Dátum vydania rozhodnutia: 31. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200236.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a členov senátu JUDr. Petry Príbělskej, PhD., prof. JUDr. PhDr. Petra Potáscha, PhD., JUDr. Mariána Fečíka, a JUDr. Kataríny Cangárovej, LL.M, PhD. (sudca spravodajca), v právnej veci žalobcu 1/ Q. K., C. A. T. XXX, XXX XX T., a žalobcu 2/ V. Č.Z., C. A. T. XXX, XXX XX T., proti žalovanému: Bc. Rastislav Neuvirth, trvale bytom T. XXX, XXX XX T., v konaní o podaní žalobcu 1 /označenom ako „Podnet na prešetrovanie volebného zákona a manipulácie výsledkov volieb“ a žalobe žalobcu 2/ na preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Rudňany konaných dňa 29. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

- I. Podanie žalobcu 1/ sa o d m i e t a .
- II. Žaloba žalobcu 2/ sa z a m i e t a .
- III. Účastníkom sa nárok na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Podanie žalobcu 1/

1. Dňa 8.11.2022 bolo Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší správny súd“) doručené listinné podanie žalobcu 1/ datované 02.10.2022 (správne malo byť zrejme 2.11.2022) označené ako „Podnet na prešetrovanie volebného zákona a manipulácie výsledkov volieb“ (ďalej aj „podanie žalobcu 1/“).

2. Na základe toho, že podanie žalobcu 1/ bez zrozumiteľného žalobného návrhu bolo urobené do desiatich dní po vyhlásení výsledkov volieb do orgánov územnej samosprávy, bolo adresované Najvyššiemu správne súdu a bolo označené vyššie uvedeným spôsobom, súd dospel k záveru, že žalobca 1/ mohol chcieť podať žalobu vo volebných veciach podľa § 312a a nasl. SSP, a tým vyvolať konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

3. Nakoľko podanie žalobcu 1/ neobsahovalo všetky všeobecné náležitosti podania ani všetky náležitosti žaloby vo volebných veciach podľa § 312a a nasl. zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“), Najvyšší správny súd vyzval žalobcu 1/ uznesením č.k. 14Svp/5/2022-13 zo dňa 24.11.2022 na odstránenie nedostatkov a doplnenie jeho podania (ďalej aj „výzva na doplnenie podania žalobcu 1/“).

4. Žalobca 1/ bol súdom vyzvaný, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia uviedol, čoho presne sa domáha a aby podanie podpísal a pre prípad, že svojím podaním mienil podať žalobu vo volebných veciach podľa § 312a a nasl. SSP a tým vyvolať konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov samosprávy, doplnil náležitosti podľa § 312f SSP. Zároveň Najvyšší správny súd žalobcu 1/ poučil, že ak v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne uznesením podľa § 59 ods. 3 SSP; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať.

5. Výzva na doplnenie podania bola žalobcovi 1/ doručená dňa 5.12.2022, pričom žalobca 1/ prijatie písomnosti potvrdil svojím podpisom. Na výzvu súdu však nereagoval a svoje podanie v súdom stanovenej lehote (ani do vyhlásenia rozhodnutia) nedoplnil.

6. Podľa § 57 ods. 1 SSP: „Ak tento zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie: a) ktorému správne mu súdu je určené, b) kto ho robí, c) ktorej veci sa týka, d) čo sa ním sleduje a e) podpis.“

7. Podľa § 59 ods. 1 SSP: „Ak ide o podanie vo veci samej, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, správny súd uznesením vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote podľa § 58 ods. 2.“

8. Podľa § 59 ods. 3 SSP: „Ak sa v lehote určenej správnym súdom podanie nedoplní alebo neopraví, správny súd podanie odmietne uznesením; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať.“

9. Z dôvodu, že podanie žalobcu 1/ neobsahovalo ani len podpis žalobcu 1/, ktorý je v zmysle § 57 ods. 1 SSP nevyhnutnou náležitosťou podania, Najvyšší správny súd konštatuje, že o podaní žalobcu 1/ už len pre tento nedostatok nie je možné ďalej konať. Preto podanie žalobcu 1/ odmietol postupom podľa § 59 ods. 3 SSP.

10. V tejto súvislosti Najvyšší správny súd uvádza, že ustanovenie § 57 ods. 1 SSP výslovne stanovuje, že podanie musí byť podpísané osobou, ktorá podanie urobila. Podpis podania slúži na overenie toho, že úkon skutočne robí osoba v podaní označená. Podpisom účastník konania potvrdzuje svoju vôľu vyjadrenú v podaní a prejavuje súhlas s obsahom podania. Všeobecne podpis na podaní ako písomnom procesnom úkone účastníka konania sleduje v podstate trojitú funkciu. Jednak funkciu označovaciu, t.j. označuje toho, kto podanie robí, jednak deklaračnú funkciu, t. j. potvrdzuje, že ten, kto príslušný procesný úkon urobil, toto podanie skutočne urobiť chcel a že ide o prejav jeho vlastnej vôle, a napokon, dôkaznú funkciu, t. j. overuje totožnosť toho, kto podanie urobil. (Baricová, Fečík, Števec, Filová a kol., Správny súdny poriadok, 1. vydanie, 2017, s. 383 - 387).

11. Nakoľko absencia podpisu na podaní žalobcu 1/ znemožňuje overiť, že toto podanie skutočne urobila osoba Q. K., teda osoba neúspešného kandidáta na starostu obce Rudňany alebo poslanca obecného zastupiteľstva v napadnutých voľbách konaných dňa 29.10.2022, ide o takú vadu, ktorá znemožňuje o tomto podaní ďalej konať.

II.

Žaloba žalobcu 2/

12. Dňa 10.11.2022 bolo Najvyššiemu správne mu súdu doručené listinné podanie žalobcu 2/ nazvané ako „žaloba ohľadom porušenia ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí v obci Rudňany konaných dňa 29. októbra 2022“ (ďalej aj „žaloba“).

13. Nakoľko žaloba podaná žalobcom 2/ neobsahovala všetky povinné náležitosti žaloby vo volebných veciach podľa § 312f SSP, Najvyšší správny súd vyzval žalobcu 2/ na jej doplnenie uznesením č. k. 14Svp/5/2022-17 zo dňa 24.11.2022. Žalobca 2/ si zásielku obsahujúcu výzvu na doplnenie podania neprevzal v odbernej lehote a zásielka sa vrátila Najvyššiemu správne súdu dňa 27.12.2022 ako nedoručená. V zmysle § 111 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojitosti s § 72 ods. 3 SSP sa týmto dňom považuje zásielka za doručení, aj keď sa adresát o tom nedozvie.

14. Nakoľko nedostatky v žalobe neboli takého charakteru, ktoré by o nej bránili konať, pristúpil Najvyšší správny súd k jej vecnému prieskumu. Z obsahu žaloby ako aj zo skutočnosti, že ako žalovaný bol označený novozvolený starosta obce, vyplýva, že žalobca 2/ napadol voľby starostu obce Rudňany, a to z dôvodu manipulácie s hlasovacími lístkami počas sčítavania hlasov. Úvodom namietal nepodpísanie zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 šiestimi členmi a ďalej obsah žaloby rozčlenil do šiestich bodov:

i. Pripustenie nerómskych voličov k voľbám po uzavretí volebných miestností. Žalobca 2/ uviedol, že „Ako prvý nepriamy dôkaz môže slúžiť aj vyhlásenie člena okrskovej komisie č. 2 okolo 20:15 hod., čiže 15 minút po uzatvorení volebných miestností verejne púšťali iným vchodom, cez kuchyňu voličov Majority aby mohli ešte odvoliť. A Rómov ktorý chceli voliť vyzývali aby opustili priestranstvo okolo volebnej budovy aby sa rozišli domov, lebo že voliť bolo možné len do 20:00 hod.“. Ako dôkaz navrhol video uložené v jeho mobile (ktoré nepredložil) a svedectvá Q. Č. P. F. C., členov volebnej komisie;

ii. Navštevovanie voličov voliacich do prenosnej urny žalovaným. Žalobca 2/ tvrdil, že „starosta obce kandidát ... chodil s obecným autom a členmi volebnej komisie po obci s prenosnými urnami a navštevoval občanov voličov, týmto spôsobom ovplyvňoval voľby...“ Ako dôkaz navrhol svedectvá Q. Č. P. F. C., členov volebnej komisie. Uviedol, že aj iní voliči, ktorí boli pred volebnou miestnosťou, videli, ako žalovaný chodil po obci aj s komisiou po starších ľuďoch, aby volili;

iii. Zneplatnenie hlasovacích lístkov. Žalobca 2/ uviedol, že pri konci sčítavania hlasov bolo zrejme, že rómski kandidáti sa môžu stať starostom, čo potvrdili aj členovia komisií - Rómovia, a práve preto niektoré hlasovacie lístky na starostu sa dávali na inú kopy, zrejme za účelom, že sa zneplatnia. Žalobca 2/ zdôraznil, že Rómovia boli rozhodnutí a na starostu krúžkovali iba kandidátov - Rómov. Ako dôkaz označil veľký počet neplatných hlasovacích lístkov;

iv. Nepripustenie k sčítaniu hlasov a prítomnosť žalovaného. Žalobca 2/ ďalej uviedol, že „Rómskych kandidátov nepustili ku štíteniu (správne má byť zrejme sčítaniu) hlasov, pričom zákon píše že kandidát môže byť vo volebnej miestnosti ako pozorovateľ. V miestnosti, kde sa čítavali (správne má byť zrejme sčítavali) hlasy bol terajší/novozvolený starosta.“ Ako dôkaz žalobca 2/ navrhol svedectvá Q. Č. P. F. M. C., členov volebnej komisie;

v. Zvážanie voličov na aute oblepenom plagátmi žalovaného. Žalobca 2/ namietal: „zvážanie voličov do volebných miestností, na osobnom automobile poznávacej značke: R. XXX F.“ V. S., ktorý mal na aute plagáty terajšieho/novozvoleného kandidáta na starostu.“ Ako dôkaz žalobca 2/ priložil fotografie automobilu;

vi. Neprítomnosť členov okrskovej volebnej komisie, nepodpísanie zápisnice, manipulácia s hlasmi. Žalobca 2/ v tejto súvislosti tvrdil že „niektorých členom okrskovej volebnej komisie č. 2 hlavne z marginalizovaných skupín predseda okrskovej komisií poslal domov po uzavretí volebných miestností okolo 20:30 hod. Nepodpísanie zápisnice je v rozpore s volebným zákonom a v tomto prípade mohlo ísť o manipuláciu s hlasovacími lístkami a do zásahu ich obsahu. Ak Najvyšší správny súd preverí hlasovacie lístky v súčasnosti uložené na obecnej úrade v Rudňanoch, môže vzniknúť nezhoda medzi počtom hlasov v zápisniciach z okrskových volebných komisií č. 1 a č. 2 so súčtami hlasov na hlasovacích lístkoch.“ Ako dôkaz žalobca 2/ označil veľký počet neplatných hlasov.

15. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobca 2/ navrhol, aby Najvyšší správny súd vyhlásil voľby do samosprávy obce Rudňany za neplatné a zároveň zrušil rozhodnutie miestnej volebnej komisie.

III.

Vyjadrenie žalovaného

16. Na výzvu súdu sa k žalobe žalobcu 2/ vyjadril žalovaný, a to podaním doručeným dňa 13.01.2023.

17. Tvrdenie žalobcu 2/, že zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 2 nepodpísalo šesť členov, označil za nepravdivé. Uviedol, že zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 2 nepodpísali traja členovia, čo vyplýva zo samotnej zápisnice. Ďalší traja, ktorí zápisnicu odmietli podpísať, boli členovia miestnej volebnej komisie. Žalovaný podotkol, že dôvody nepodpísania sú uvedené v samotných zápisniciach.

18. K tvrdeniam žalobcu 2/ uvedeným pod bodmi i. až vi. vyššie podal žalovaný nasledovné vyjadrenie:

i. Tvrdenie žalobcu 2/, že o 20:15 púšťali nerómskych voličov voliť, sa podľa žalovaného nezakladá na pravde. Už o 19:30 bol na mieste prítomný predseda okresnej volebnej komisie J.. B. R. s policajnými hliadkami a psovodmi. O 20:00 bol na jeho príkaz za asistencie polície SR „zapáskovaný“ celý priestor pred volebnou miestnosťou č. 2, kde bol takto vytvorený jeden rad občanov (spoločne Rómovia aj Nerómovia), ktorí sa k voľbám dostavili do 20:00 hod., aby im bol umožnený výkon ich volebného práva. Na preukázanie jeho tvrdení žalovaný navrhol výsluch svedkov J.. B. R. a zasahujúcich príslušníkov Policajného zboru;

ii. Tvrdenie žalobcu 2/, že žalovaný v priebehu volebného dňa vozil členov volebnej komisie po obci s prenosnými urnami a navštevoval voličov, takisto označil za nepravdivé. Uviedol, že v čase volieb bol ako jediný vodič poverený pracovník obce Q.. J.. K. N., ktorý vozil členov okrskových komisií k občanom, ktorí požiadali o voľbu mimo volebnej miestnosti, pričom ako dôkaz navrhol jeho výsluch. Žalovaný deklaroval, že do uvedeného motorového vozidla počas volebného dňa nevstročil;

iii. K tvrdeniu iii. sa nevyjadril;

iv. Tvrdenie žalobcu 2/, že bol prítomný pri sčítavaní hlasov vo volebnej miestnosti, označil za nepravdivé. Žalovaný doplnil, že po celý čas sčítavania volebných výsledkov bol doma s rodinou a rodinou V.. R. A., pričom ako dôkaz navrhol jeho výsluch i výsluch zapisovateľiek a členov volebných komisií;

v. Tvrdenie žalobcu 2/ o tom, že žalovaný vozil alebo zabezpečoval zväžanie voličov do volebných miestností na odfotenom vozidle, označil za nepravdivé. Uviedol, že on sám upozornil na nezákonnú činnosť vodiča/majiteľa daného vozidla a požiadal o nápravu službu konajúceho príslušníka OO PZ Markušovce, pretože to považoval za účelovú diskreditáciu jeho osoby;

vi. K tvrdeniu žalobcu 2/, že niektorých členov okrskovej volebnej komisie č. 2 jej predseda poslal domov už o 20:30 žalovaný uviedol, že sa k nemu nevie vyjadriť, pretože predsedom bol Q. E. a nie on, on bol v tom čase doma. Uviedol však, že podľa vyjadrenia predsedu komisie, ktorého výsluch navrhol, a zo zápisnice jasne vyplýva, že pri sčítavaní boli všetci členovia komisie a to až do ukončenia sčítavania a podpísania zápisnice. Traja členovia, ktorí ju odmietli podpísať, uviedli svoje dôvody v zápisnici.

19. S poukazom na uvedené žalovaný Najvyššiemu správne súdu navrhol, aby žalobu v celom rozsahu zamietol.

IV.

Právny názor Najvyššieho správneho súdu

20. Najvyšší správny súd podľa čl. 142 ods. 2 písm. a/ Ústavy SR rozhoduje s účinnosťou od 01.01.2021 aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je upravené v § 312a až § 312k SSP.

21. Podľa § 312c písm. a/ prvá veta SSP: „Žalobcom je kandidát na funkciu v orgáne územnej samosprávy, ktorý nebol zvolený, ak získal aspoň 10% platných hlasov.“

22. Podľa § 312j ods. 1 SSP: „Ak správny súd po preskúmaní zistí, že žaloba nie je dôvodná, zamietne ju.“

23. Nakoľko žalobca 2/ súdu nepreukázal svoju aktívnu legitímáciu na podanie žaloby ani na základe výzvy súdu, súd pristúpil k jej skúmaniu na základe vlastného šetrenia. Z oficiálnych výsledkov volieb, ktoré sú zverejnené na webovom sídle Štatistického úradu Slovenskej republiky, ktoré sú verejne dostupné, súd zistil, že žalobca 2/ bol vo voľbách konaných dňa 29.10.2022 neúspešným kandidátom na starostu obce Rudňany, ktorý získal 196 platných hlasov, čo predstavuje 12,86 %. Najvyšší správny súd teda konštatuje, že žalobca 2/ splnil podmienku aktívnej vecnej legitímácie na podanie žaloby v zmysle § 312c písm. a/ SSP.

24. Najvyšší správny súd ďalej konštatuje, že žaloba žalobcu 2/ bola podaná v zákonnej desaťdňovej lehote v zmysle § 312e SSP a síce neobsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti v zmysle § 312f SSP, avšak ich neuvedenie nebráni Najvyššiemu správneému súdu o žalobe konať. Preto súd pristúpil k preskúmvaniu dôvodov, pre ktoré žalobca 2/ napadol ústavnosť a zákonnosť volieb starostu obce Rudňany.

25. Napriek tomu, že právomoc Najvyššieho správneho súdu konať a rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je nová, rozhodovanie v týchto veciach vzhľadom na ekvivalentnosť právnej úpravy nadväzuje na predchádzajúcu judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy konal a rozhodoval do 31.12.2020 (čl. 129 ods. 2 Ústavy SR). V tomto smere možno preto poukázať na judikatórne i doktrinálne východiská rozhodovania.

26. Podstatou ochrany ústavnosti volieb je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 Ústavy SR, a to predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Garantuje sa pritom všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním. Pod zákonnosťou volieb treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (napr. uznesenie Ústavného súdu SR sp.zn. PL. ÚS 2/2018 z 06.02.2019 a tiež porovnaj Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2020, s. 1166). Povahu volebných zákonov majú predovšetkým zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva (ďalej aj „volebný zákon“) a zákon č. 181/2014 Z.z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z.z. o politických stranách a politických hnutiach.

27. V konaní o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t.j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta (PL. ÚS 7/2010 z 28.04.2010).

28. Súčasne je namieste vychádzať z prezumpcie ústavnosti a zákonnosti volieb, ktorá vyžaduje od Najvyššieho správneho súdu okrem iného tiež rozumnú mieru zdržanlivosti pri vyhodnocovaní dôkazov predložených žalobcom, keďže tieto majú tendenciu pozostávať z tvrdení jeho politických priaznivcov a s tým spojenej snahy za každú cenu zvrátiť výsledok volieb (PL. ÚS 18/2015 z 28.01.2015). Volebné súdnictvo je založené na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na vyvrátenie tejto domnienky je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 100/07 zo 17.09.2008).

29. Právomoc Najvyššieho správneho súdu korigovať výsledok volieb niektorým zo spôsobov uvedených v § 312j ods. 2 SSP sa uplatní, len ak dôjde k porušeniu ústavy alebo zákona spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

30. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov. Volebný výsledok sa zrušuje len vtedy, ak

volebná vada mohla mať vplyv na celkové rozhodnutie voličov. Dôležitým komponentom volebného súdництва je teda zisťovanie intenzity volebných vád z hľadiska ich vplyvu na výsledok volieb (PL. ÚS 48/2014 zo 04.02.2015).

31. S ohľadom na uvedené možno konštatovať, že vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady, aby bolo možné vyhovieť volebnej žalobe: 1. protizákonnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb, 2. vzťah medzi touto protizákonnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta a 3. intenzita protizákonnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 7/07 z 02.07.2008).

32. Vyššie opísané východiská boli následne pretavené aj do rozhodovania Najvyššieho správneho súdu, ktorý po preskúmaní uplatnených žalobných dôvodov a dôkazov doložených k žalobe dospel jednomyselne k záveru, že žaloba podaná žalobcom 2/ nie je dôvodná, preto ju postupom podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

33. Námietka žalobcu 2/ uvedená v časti II. odôvodnenia tohto rozsudku pod číslicou i. (Pripustenie nerómskych voličov k voľbám po uzavretí volebných miestností) sa ukázala ako nepravdivá. Žalobca uviedol, že túto skutočnosť môže preukázať člen okrskovej volebnej komisie č. 2, z čoho Najvyšší správny súd vyvodzuje, že k pripúšťaniu voličov k voľbám po 20:00 hod. malo dochádzať v okrsku č. 2. Aj preskúmaním zápisnic okrskových volebných komisií Najvyšší správny súd zistil, že kým zápisnica okrskovej volebnej komisie č. 1 bola podpísaná bez výhrad, v zápisnici okrskovej volebnej komisie č. 2 bola uvedená výhrada v znení: „volebná miestnosť bola otvorená až do 21.00 hod., z dôvodu vysokého počtu oprávnených voličov, ktorí prišli pred volebnú miestnosť do 20.00 hod.“.

34. Žalovaný tvrdenie žalobcu poprel, tvrdiac, že priestor okolo volebnej miestnosti č. 2 bol o 20:00 hod. „zapáskovaný“ za asistencie polície SR na pokyn predsedu okresnej volebnej komisie. Takto mal byť podľa žalovaného vytvorený jeden rad občanov (Rómovia aj Nerómovia), ktorí sa k voľbám dostavili do 20:00, aby im bol umožnený výkon ich volebného práva.

35. Vlastným šetrením Najvyšší správny súd zistil, že veliteľom hliadky dohliadajúcej nad nerušeným priebehom volieb v obci Rudňany konaných dňa 29.10.2022 bol napr. A. S. z Okresného riaditeľstva PZ v Spišskej Novej Vsi, odboru poriadkovej polície, Obvodného oddelenia PZ Markušovce, ktorého súd požiadal o súčinnosť v zmysle § 127 v spojení s § 312h ods. 2 SSP. V odpovedi na žiadosť súdu o poskytnutie súčinnosti založenej v súdnom spise - v úradnom zázname zo dňa 18.01.2023 - boli uvedené nasledovné skutočnosti:

- V obci Rudňany boli zriadené dve volebné miestnosti: č. 1 - ZŠ Rudňany a č. 2 - Obecný úrad Rudňany. Hliadka obe volebné miestnosti svojou fyzickou prítomnosťou neustále monitorovala spolu s hliadkami Obcej polície Rudňany;
- Do volebnej miestnosti č. 2 - Obecný úrad Rudňany existujú dva vchody - hlavný vchod a druhý vchod do sály a kuchyne, odkiaľ sa dá dostať do celej budovy; iný vchod neexistuje;
- Od 19:30 hod. bol pred volebnou miestnosťou č. 2 predseda okresnej volebnej komisie, ktorý spoločne s predsedom okrskovej volebnej komisie povedali hliadke PZ aj Obcej polície Rudňany, že voliči môžu naďalej prichádzať k volebnej miestnosti a počkať si v rade čakajúcich voličov, ale presne o 20:00 sa už nikto nesmie pridať do radu čakajúcich voličov;
- Presne o 20:00 hod. hliadka ohraničila priestor pred budovou volebnej miestnosti policajnou páskou s dostatočným odstupom od vchodových dverí, aby čakajúci občania, kde boli spolu Rómovia aj nerómovia, mali priestor. Hliadka zabezpečila, aby sa za policajnú pásku nedostala žiadna osoba a to až dokiaľ si neodvolil posledný občan okolo 21:00 hod.

36. Na základe uvedeného písomného vyjadrenia príslušného útvaru Policajného zboru Slovenskej republiky má Najvyšší správny súd za preukázané, že k púšťaniu voličov do volebnej miestnosti č. 2 po 20:00 hod. nemohlo dôjsť, nakoľko priestor pred jedinými dvoma vchodmi do budovy bol monitorovaný až do 21 hod., kedy odvolil posledný volič. Uvedenému záveru napokon zodpovedá aj znenie výhrady obsiahnutej v zápisnici okrskovej volebnej miestnosti č. 2, ktorá konštatovala, že volebná miestnosť bola otvorená do 21.00 hod. práve z dôvodu vysokého počtu oprávnených voličov,

„ktorí prišli pred volebnú miestnosť do 20:00 hod.“, a teda nie o 20:15 hod., ako tvrdil žalobca 2/. Pod kontrolou príslušníkov PZ a obecnej polície bola aj volebná miestnosť č. 1, v ktorej bol priebeh volieb osvedčený v zápisnici okrskovej volebnej komisie č. 1 podpísanej bez výhrad. Napokon Najvyšší správny súd tiež uvádza, že ak by aj po 20:00 hod. pustili voliť nerómskych voličov a rómskych voličov by voliť nepustili, čo by už predstavovalo porušenie zákona, dopadlo by to na všetkých kandidátov na starostu rovnako. Z dôvodu slobodného a tajného výkonu volebného práva každým jedným voličom nemožno prezumovať, že by nerómski voliči volili nerómskeho kandidáta a opačne.

37. Ako nedôvodnú vyhodnotil Najvyšší správny súd aj ďalšiu žalobnú námietku ii. (Navštevovanie voličov voliacich do prenosnej urny žalovaným), a síce že „starosta obce kandidát ... chodil s obecným autom a členmi volebnej komisie po obci s prenosnými urnami a navštevoval občanov voličov, týmto spôsobom ovplyvňoval voľby...“ Ako dôkaz navrhol svedectvá Q. Č. P. F. C., členov volebnej komisie. Žalovaný tvrdenie poprel, pričom navrhol uskutočniť výsluch vodiča, ktorý mal ako jediný chodiť s členmi okrskovej volebnej komisie s prenosnými urnami.

38. Najvyšší správny súd nepovažoval za potrebné vykonať účastníkmi navrhované dôkazy, a to z dôvodu, žeby ak by sa aj tvrdená skutočnosť preukázala, nemala by nijaký vplyv na výsledok volieb, a to vzhľadom na zanedbateľný počet voličov voliacich mimo volebnej miestnosti v pomere k rozdielu hlasov medzi žalobcom 2/ a žalovaným.

39. Dňa 23.1.2023 sa Najvyšší správny súd oboznámil s doručenou volebnou dokumentáciou, konkrétne s obsahom príslušných zoznamov voličov, z ktorej zistil, že:

- vo volebnom okrsku č. 1 bolo v zozname voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, uvedených 16 voličov, z nich svoj podpis pripojilo 15. Do tohto zoznamu boli rukou dopísaní 3 voliči, ktorí pripojili svoj podpis. Dvaja voliči boli uvedení a podpísaní v špeciálnom zozname oprávnených voličov vytvorenom na základe zákona č. 185/2022 pre voličov v karanténe či izolácii pre ochorenie COVID-19;
- vo volebnom okrsku č. 2 bolo v zozname voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, uvedených 14 voličov, z nich svoj podpis pripojilo 13, rukou boli dopísaní a podpísaní 9 voliči. Zoznam voličov s poznámkou bezdomovci pre okrskok č. 2 obsahoval zoznam 45 voličov, z nich sa podpísalo 6.

40. Z uvedených údajov vyplýva, že v okrsku č. 1 volilo do prenosnej volebnej urny 18 voličov, resp. spolu s 2 voličmi špeciálneho zoznamu možno konštatovať, že mimo volebnej miestnosti volilo 20 voličov. V okrsku č. 2 volilo do prenosnej volebnej urny 22 voličov. S pripočítaním 6 podpísaných voličov uvedených v osobitnom zozname „bezdomovci“, vo vzťahu ku ktorým nie je miesto voľby uvedené, mohlo mimo volebnej miestnosti voliť najviac 28 voličov. Dokopy teda vo voľbách do orgánov samosprávy obce Rudňany volilo 42, resp. najviac 48 voličov mimo volebnej miestnosti. Z oficiálnych výsledkov volieb zverejnených na webovom sídle Štatistického úradu SR však Najvyšší správny súd zistil, že rozdiel v počte platných hlasov, ktoré získal žalobca 2/ (196) a ktoré získal žalovaný (832), predstavuje až 636 platných hlasov. Preto aj keby bolo tvrdenie žalobcu 2/ pravdivé a žalovaný by opísaným spôsobom mal ovplyvňovať voličov hlasujúcich mimo volebnej miestnosti, vzhľadom na rozdiel v počte získaných hlasov by táto volebná vada nemohla mať vplyv na volebný výsledok.

41. Žalobná námietka iii. (Zneplatnenie hlasovacích lístkov), podľa ktorej rómski voliči boli rozhodnutí hlasovať za Rómov a pri konci sčítavania hlasov bolo zrejme, že rómski kandidáti sa môžu stať starostom, a práve preto sa niektoré hlasovacie lístky na starostu dávali na inú kopy, zrejme za účelom, že sa zneplatnia, je podľa názoru Najvyššieho správneho súdu takisto nedôvodná. Uvedené tvrdenie žalobcu 2/ predstavuje len jeho subjektívnu domnienku, bez akejkoľvek opory v skutkovom stave. Vzhľadom na princíp tajnosti volebného práva žalobca 2/ nemôže vedieť a ani tvrdiť, že rómski voliči krúžkovali iba rómskych kandidátov. Čisto špekulatívne je aj jeho tvrdenie, že niektoré hlasovacie lístky sa dávali na inú kopy zrejme za účelom ich zneplatnenia. Na inú kopy sa niektoré hlasovacie lístky celkom logicky mohli dávať z dôvodu, že komisiou boli vyhodnotené ako neplatné, či za účelom uľahčenia sčítania hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov. Napokon, veľký

počet neplatných hlasovacích lístkov, ktorým žalobca 2/ svoje tvrdenie preukazoval, nie je sám o sebe spôsobilý preukázať, že hlasovacie lístky sa robili neplatnými s cieľom manipulácie s volebnými výsledkami.

42. Žalobnú námietku iv. (Nepripustenie k sčítaniu hlasov a prítomnosť žalovaného), podľa ktorej rómskych kandidátov nepustili k sčítaniu hlasov a podľa ktorej v miestnosti, kde sa sčítavali hlasy, bol prítomný žalovaný, vyhodnotil Najvyšší správny súd ako taktiež nedôvodnú a aj nedostatočne sformulovanú, ktorou žalobca 2/ neuniesol povinnosť tvrdenia v rozsahu potrebnom na spochybnenie platnosti či výsledku napadnutých volieb.

43. Z § 27 ods. 1 a 2 zákona o podmienkach výkonu volebného práva vyplýva, že právo byť prítomný v priebehu volieb a sčítavania hlasov majú pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami a zástupca nezávislého kandidáta. Podľa ods. 3 toto právo majú aj iné osoby, ktoré prejavili záujem o pozorovanie priebehu volieb a sčítavania hlasov, ktoré možno z volebnej miestnosti vylúčiť, len ak by bol ohrozený priebeh hlasovania, sčítavania hlasov alebo z dôvodu nedostatočnej kapacity volebnej miestnosti. Žalobca 2/ kandidoval za politickú stranu Princíp, teda nebol nezávislým kandidátom, a teda mohol prejsť záujem o prítomnosť vo volebnej miestnosti podľa ods. 3. Žalobca 2/ však nešpecifikoval, či, akým spôsobom a u koho prejavil záujem o prítomnosť vo volebnej miestnosti, prípadne čím mu bolo zdôvodnené nepripustenie jeho osoby a či mu bol prístup odopretý aj napriek dostatočnej kapacite vo volebnej miestnosti.

44. Najvyšší správny súd konštatuje, že takto neurčitá námietka nepripustenia kandidáta k sčítaniu hlasov sama o sebe nezakladá dôvod pre vyhlásenie volieb za neplatné. Koniec koncov, kandidát ani logicky nemôže byť prítomný pri sčítavaní hlasov súčasne vo viacerých okrskoch, a preto garantami zákonnosti priebehu a výsledku volieb sú v prvom rade príslušné volebné komisie, ktorých spôsob kreácie zaručuje vzájomnú krížovú kontrolu (viď nález PL. ÚS 1/07). V zápisniciach miestnej volebnej komisie a okrskových volebných komisií (do ktorých nominovali svojich delegátov aj strana Princíp či Strana rómskej koalície), nebola pripojená žiadna výhrada, ktorá by poukazovala na nezrovnalosti pri sčítavaní hlasov.

45. Obdobne i tvrdenie žalobcu 2/, že v miestnosti, kde sa sčítavali hlasy, bol prítomný žalovaný, v danom prípade samo o sebe nestačí na prijatie záveru, že voľby boli z tohto dôvodu zmanipulované a mali by byť vyhlásené za neplatné alebo by mal byť zrušený ich výsledok. Žalobca 2/ k samotnej prítomnosti žalovaného nepredostrel nijaké ďalšie relevantné tvrdenie o správaní sa žalovaného, ktoré by vzbudzovalo dôvodnú pochybnosť o tom, že žalovaný skutočne ovplyvňoval priebeh hlasovania alebo sčítavania hlasov. Žalobca 2/ konkrétne netvrdil, žeby žalovaný v miestnosti oslovoval voličov a vykonával neprípustnú volebnú agitáciu, neprípustne pôsobil na členov volebnej komisie, alebo žeby sa aktívne zúčastňoval na sčítavaní hlasov napríklad tým, žeby hlasy priamo sčítaval či posudzoval platnosť hlasovacích lístkov. Žalobca 2/ dokonca nešpecifikoval ani to, či žalovaný bol v miestnosti prítomný v čase sčítavania hlasov a ako dlho (žalobca 2/ uviedol len miesto jeho prítomnosti). Obdobne i výhrada v zápisnici miestnej volebnej komisie poukazuje len na osobnú účasť žalovaného vo volebnej miestnosti v okrsku č. 1 bez bližšieho popisu jeho konania. Zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 1 pritom podpísali všetci členovia bez výhrad.

46. Najvyšší správny súd konštatuje, že jeho úlohou nie je nachádzať skutkové línie deja, ktoré sa teoreticky mohli stať a mohli by spochybníť výsledok volieb - toto je úlohou žalobcu, ktorý má v konaní pred súdom povinnosť tvrdenia a povinnosť svoje tvrdenie preukázať. Ak by súd prevzal tieto povinnosti na seba, nachádzal by za žalobcu možné scenáre skutkového deja a tieto by následne dokazovaním preukazoval či vyvracal, porušil by princíp rovnosti účastníkov konania. Vychádza sa z prezumpcie, že voľby prebehli v súlade s ústavou a zákonmi a dôkazné bremeno na preukázanie opaku zaťažuje žalobcu. Žalobná námietka iv., tak ako bola sformulovaná, preto podľa Najvyššieho správneho súdu neodôvodňuje prijatie záveru, ktorý by mal viesť k vyhláseniu volieb za neplatné či zrušeniu ich výsledku.

47. Žalobnú námietku v. (Zvážanie voličov na aute oblepenom plagátmi žalovaného) žalobca 2/ v konaní preukazoval výlučne iba fotografiami daného automobilu. Tieto fotografie však nie sú spôsobilé tvrdenie žalobcu preukázať, pretože nezachytávajú skutkový dej, ktorý žalobca 2/ tvrdí, ale preukazujú len existenciu vozidla oblepeného plagátmi odfoteného v neznámom čase a na neznámom mieste. Toto tvrdenie preto Najvyšší správny súd považoval za nepreukázané.

48. Napokon sa Najvyšší správny súd zaoberal žalobnou námietkou vi. (Neprítomnosť členov okrskovej volebnej komisie, nepodpísanie zápisnice, manipulácia s hlasmi), podľa ktorej „niektorých členom okrskovej volebnej komisie č. 2 hlavne z marginalizovaných skupín predseda okrskovej komisií poslal domov po uzavretí volebných miestnosti okolo 20:30 hod. Nepodpísanie zápisnice je v rozpore s volebným zákonom a v tomto prípade mohlo ísť o manipuláciu s hlasovacími lístkami a do zásahu ich obsahu. Ak Najvyšší správny súd preverí hlasovacie lístky v súčasnosti uložené na obecnom úrade v Rudňanoch, môže vzniknúť nezhoda medzi počtom hlasov v zápisniciach z okrskových volebných komisií č. 1 a č. 2 so súčtami hlasov na hlasovacích lístkoch.“ Ako dôkaz na preukázanie pravdivosti žalobnej námietky vi) označil žalobca 2/ výlučne iba veľký počet neplatných hlasov.

49. Najvyšší správny súd konštatuje, že žalobca 2/ svoje dôkazné bremeno vo vzťahu k tejto žalobnej námietke neunesol, pretože veľký počet neplatných hlasov nie je sám o sebe dôkazom spôsobilým preukázať tvrdené skutočnosti. Žalobca 2/ nepredostrel ani také relevantné argumenty, ktoré by odôvodňovali existenciu podozrenia z manipulácie s hlasovacími lístkami či zo zásahov do ich obsahu, a preto Najvyšší správny súd nevzhladol potrebu rekonštruovať volebný proces a opätovne sčítavať hlasy odovzdané pre jednotlivých kandidátov.

50. Pokiaľ ide o námietku nepodpísania zápisníc, Najvyšší správny súd konštatuje, že v zmysle príslušných ustanovení zákona o voľbách nie je nepodpísanie zápisníc v rozpore so zákonom, ako prezentuje žalobca 2/. Ustanovenie § 30 ods. 4 volebného zákona výslovne predpokladá, že niektorý z členov okrskovej volebnej komisie zápisnicu nemusí podpísať, pričom môže uviesť aj dôvody nepodpísania a výslovne tiež stanovuje, že nepodpísanie zápisnice okrskovej volebnej komisie nemá vplyv na jej platnosť (obdobne § 188 volebného zákona k zápisnici miestnej volebnej komisie). Samozrejme, nepodpísanie zápisnice žiadnym členom komisie je v zmysle judikatúry Ústavného súdu SR závažnou okolnosťou spôsobujúcou nepreskúmateľnosť volieb (PL. ÚS90/07 zo 17.09.2008). V danom prípade však k nepodpísaniu zápisníc došlo len niektorými jej členmi, pričom Najvyšší správny súd sa oboznámil aj s dôvodmi ich nepodpísania konštatujúc že:

- Zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 1 podpísalo všetkých jej 13 členov bez akýchkoľvek výhrad;

- Zápisnicu okrskovej volebnej komisie č. 2 podpísalo 8 členov, nepodpísali ju 3 členovia (W. S., T. S. P. J. S.). Ako dôvod nepodpísania zápisnice však bolo uvedené iba to, že volebná miestnosť bola otvorená až do 21.00 hod. z dôvodu vysokého počtu oprávnených voličov, ktorí prišli pred volebnú miestnosť do 20.00 hod. Postup komisie, ktorá hlasovanie umožnila voličom, ktorí sa dostavili pred volebnú miestnosť do 20:00 hod., však Najvyšší správny súd vyhodnotil ako jednoznačne súladný so zákonom. Ustanovenie § 28 zákona o podmienkach výkonu volebného práva výslovne pripúšťa, aby po uplynutí času určeného na hlasovanie hlasovali ešte tí voliči, ktorí sú vo volebnej miestnosti alebo pred ňou. Čas určený pre hlasovanie bol pre voľby do orgánov samosprávy konané dňa 29.10.2022 stanovený príslušným metodickým pokynom Štatistického úradu SR nasledovne: „Volebné miestnosti sa pre voličov otvoria v sobotu 29. októbra 2022 o 7.00 hod. [...] a zostanú otvorené do 20:00 hod.“ Voličom, ktorí sa pred volebnou miestnosťou v okrsku č. 2 nachádzali v čase do 20:00 hod., preto mal byť výkon ich volebného práva podľa zákona umožnený. V nadväznosti na uvedené vyhodnotil Najvyšší správny súd dôvod nepodpísania zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 jej tromi členmi ako nedôvodný a aj irelevantný vo vzťahu k tvrdenej manipulácii s hlasovacími lístkami;

- Zápisnicu miestnej volebnej komisie jej 4 členovia podpísali a 3 členovia (F. C., P. K. P. Q. Č.) nepodpísali. Ako dôvod nepodpísania však uviedli reklamu kandidáta na motorovom vozidle (otázna je relevantnosť tejto výhrady, keďže zápisnica má osvedčovať priebeh a výsledok hlasovania) a osobnú účasť kandidáta vo volebnej miestnosti v okrsku č. 1, čo však samo o sebe tiež nepreukazuje tvrdenú manipuláciu s výsledkami napadnutých volieb (viď tiež bod 45 odôvodnenia tohto rozsudku).

51. Tvrdenie žalobcu 2/, že niektorých členov okrskovej volebnej komisie č. 2 hlavne z marginalizovaných skupín predseda komisie poslal domov po uzavretí volebnej miestnosti okolo 20:30, vyhodnotil Najvyšší správny súd ako nepreukázané. K podpisovaniu zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania sa pristupuje po sčítaní hlasov, nakoľko zápisnica má osvedčovať tak priebeh ako aj výsledok hlasovania (viď tiež systematiku ustanovení § 28 - 32 volebného zákona). V zápisnici okrskovej volebnej komisie č. 2 je ako dátum a čas podpísania zápisnice uvedený 30.10.2022 3:08 hod., v zápisnici sa konštatuje prítomnosť 11 členov z celkového počtu 11 členov komisie, k zápisnici je pripojených 8 podpisov členov komisie, traja členovia komisie sú v zápisnici uvedení ako nepodpísaní s pripojením dôvodu nepodpísania. Najvyšší správny súd preto vychádza z prezumpcie, že údaje uvedené v zápisnici ako verejnej listine sú správne, a že v čase podpisovania zápisnice okrskovej volebnej komisie č. 2 boli pri jej podpise, ktorý časovo nasledoval po sčítaní hlasov, prítomní všetci jej členovia. Žalobca 2/ túto prezumpciu nijako nevyvrátil, tobôž nie poukazom na veľký počet neplatných hlasov, ktorý bol jeho jediným navrhovaným dôkazom na preukázanie pravdivosti tohto tvrdenia.

V.
Záver

52. V nadväznosti na vyššie uvedené Najvyšší správny súd podanie žalobcu 1/ odmietol postupom podľa § 59 ods. 3 SSP pre absenciu podpisu ako povinnej náležitosti podania stanovenej ustanovením § 57 ods. 1 SSP.

53. Žalobu podanú žalobcom 2/ vyhodnotil Najvyšší právny súd ako nedôvodnú, nakoľko dospel k záveru, že žalobca 2/ vo vzťahu k ním namietaným volebným vadám buď neuniesol povinnosť tvrdenia alebo povinnosť dôkaznú, resp. dokazovanie súd nepovažoval za potrebné vykonať vzhľadom na irelevantnosť namietanej vady vo vzťahu ku volebnému výsledku (aj s poukazom na 636 hlasov, o ktoré žalobca 2/ získal menej v porovnaní so žalovaným). Preto ju postupom podľa § 312j SSP zamietol.

54. Najvyšší správny súd účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal, nakoľko podanie žalobcu 1/ bolo odmietnuté (§ 170 písm. a/ SSP) a žalobca 2/ vo veci nemal úspech (§ 167 ods. 1 SSP) a úspešnému žalovanému (§ 168 SSP) podľa obsahu spisu žiadne trovy v konaní nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu v pomere hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

